

Agregiranje u oblasti garantovanog snabdevanja

Vojkan Vučković
Direktor sektora za razvoj slobodnog tržišta
Poslovi snabdevanja električnom energijom

Udruženja za pravo energetike Srbije

Beograd, 15.05.2023.

Šta obuhvata garantovano snabdevanje

Garantovano snabdevanje je javna usluga kojom se osigurava pravo domaćinstava i malih kupaca na snabdevanje električnom energijom po regulisanim cenama na teritoriji Republike Srbije.

Pravo na garantovano snabdevanje kao javu uslugu imaju domaćinstva i mali kupci.

- kupac iz kategorije domaćinstvo je krajnji kupac koji kupuje električnu energiju ili prirodni gas za potrošnju svog domaćinstva i za zajedničku potrošnju domaćinstava isključujući obavljanje komercijalnih ili profesionalnih delatnosti;
- mali kupci električne energije su krajnji kupci (pravna lica i preduzetnici) koji imaju manje od 50 zaposlenih, ukupan godišnji prihod u iznosu do 10 miliona evra u dinarskoj protivvrednosti, čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem električne energije napona nižeg od 1 kV i čija je potrošnja električne energije u prethodnoj kalendarskoj godini do 30.000 kWh;

EPS AD Beograd, kao garantovani snabdevač, obezbeđuje javnu uslugu garantovanog snabdevanja po razumnim, jasno uporedivim, transparentnim i nediskriminatornim uslovima, i sigurno i pouzdano snabdeva električnom energijom više od 3.500.000 mernih mesta.

- Od aprila 2022. godine pojava Kupaca-proizvođača na garantovanom snabdevanju.

Nacionalna regulativa u oblasti agregacije

- Pojmovi agregiranja i agregatora kao novog učesnika na tržištu uvedeni su izmenama i dopunama Zakona o energetici (ZoE) iz 2021. kao i pojam kupca-proizvođača.
- Agregiranje - podrazumeva objedinjavanje potrošnje i/ili proizvodnje električne energije radi kupovine, prodaje ili aukcija na tržištima električne energije.
- Agregator – fizičko ili pravno lice koje pruža uslugu objedinjavanja potrošnje i/ili proizvodnje električne energije u cilju dalje prodaje, kupovine ili aukcija na tržištima električne energije, (ZoE)
- Kupac-proizvođač je krajnji kupac koji je na unutrašnje instalacije priključio sopstveni objekat za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, pri čemu se proizvedena električna energija koristi za snabdevanje sopstvene potrošnje, a višak proizvedene električne energije isporučuje u prenosni sistem, distributivni sistem, odnosno zatvoreni distributivni sistem, (Zakon o energetici i Zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije)
- Zakon o energetskej efikasnosti i racionalnoj upotrebi energije: Kupac-proizvođač je pravno ili fizičko lice ili preduzetnik, krajnji kupac električne energije koji deo svojih potreba za električnom energijom zadovoljava iz sopstvene proizvodnje električne energije i koristi distributivnu mrežu za predaju viška proizvedene i preuzimanje električne energije kada mu njegova proizvodnja nije dovoljna da zadovolji sopstvene potrebe.

Evropska regulativa u oblasti agregacije

- Svaki učesnik na tržištu električne energije dužan je da ugovorom uredi svoju balansnu odgovornost, da je prenese na drugog učesnika na tržištu električne energije, da potpiše ugovor o potpunom snabdevanju ili da se registruje kao balansno odgovorna strana, (Direktiva EU 2019/944);
- Članom 17(3.d) ove Direktive, ta obaveza je dodeljena i novom učesniku na tržištu – Agregatoru;
- U tom smislu, nema suštinske razlike između Snabdevača i Agregatora;
- Aktivno upravljanje potrošnjom podrazumeva definisanje/ugovaranje uslova pod kojima Agregator ili Snabdevač upravlja potrošnjom kupca (i potrošnjom i viškovima proizvodnje kupca-proizvođača) i po kojoj ceni, u okviru posebnog ugovora ili u okviru Ugovora o snabdevanju;
- Aktivno upravljanje potrošnjom omogućava Agregatoru da ostvaruje profit i na tržištima pomoćnih usluga i balansne energije;

Garantovani snabdevač u funkciji agregatora

- Garantovani snabdevači okuplja (agregira) i snabdeva mnogo malih kupaca nabavkom električne energije na tržištu.
- Garantovani snabdevač može upravljati potrošnjom kupaca sa pravom na garantovano snabdevanje davanjem cenovnih signala.

Primer upravljanja potrošnjom kupaca u kategoriji domaćinstvo na garantovanom snabdevanju „davanjem cenovnih signala“ predstavlja odluka garantovanog snabdevača o odobravanju popusta na mesečni račun u periodu od 1. oktobra 2022. do 31. marta 2023. godine domaćinstvima koja su smanjila potrošnju električne energije.

Modeli funkcionisanja agregatora na garantovanom snabdevanju

- Koncept virtuelne elektrane engl. Virtual Power Plant (VPP)

Koncept je osmišljen kako bi se olakšala integracija V-RES, bez ugrožavanja stabilnosti i pouzdanosti rada sistema, uz nuđenje mnogih drugih tehno-ekonomskih benefita.

- Upravljanje proizvodnjom kupaca-proizvođača u kombinaciji sa skladištenjem proizvedene električne energije

Karakteristika kupaca-proizvođača sa pravom na garantovano snabdevanje je visok procenat isporučene električne energije u sistem. Kako je koncept kupca-proizvođača da svojom proizvodnjom pokriva svoje potrebe za električnom energijom, a da eventualne viškove isporučuje u sistem, zbog vremenske neusaglašenosti potreba za el.energijom i proizvodnje električne energije kod kupaca-proizvođača na garantovanom snabdevanju (domaćinstva za neto-merenjem) dolazi do narušavanja ovog koncepta što rezultuje većom preuzetom električnom energijom. Upravljanjem proizvodnjom u kombinaciji sa skladištenjem el.energije, snabdevač u funkciji agregatora ili nezavisni agregator bi bio u mogućnosti da smanji potrošnju kupaca-proizvođača ili da omogući isporuku el.energije u skladu sa potrebama.

- Upravljanje potrošnjom/proizvodnjom članova (kupaca sa pravom na garantovano snabdevanje) energetske zajednice i energetske zajednice obnovljivih izvora.

Neophodni preostali uslovi za rad Agregatora

Za dalje definisanje i puno ostvarivanje uloge Agregatora u Srbiji potrebno je:

- izmeniti regulatorni okvir u skladu sa odredbama *Direktive EU (2019/944)*
- izgraditi adekvatnu infrastrukturu, koja podrazumeva masovnu upotrebu odgovarajućih „pametnih“ brojila i drugih uređaja, koji bi omogućili aktivno upravljanje potrošnjom i viškovima električne energije kupaca-proizvođača

Pitanja?

- Hvala na pažnji!